

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר

מדוע בנה נח תיבה כדי שיחזרו בתשובה הרי לא מהני תשובה לנכרי על עבירות שעשה?

בפרשתו ו' י"ד עשה לך תבת עצי גופר.

וברש"י וז"ל הרבה ריוח והצלה לפניו ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה מאה עשרים שנה, ושואלין אותו מה זאת לך והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם, אולי ישובו, חזינו להדיא דמהני תשובה לנכרי.

יש להקשות: מהא דאיתא במדרש תנחומא פרשת האזינו כתיב ישא ה' פניו וכתבי אשר לא ישא פנים, עשה תשובה נושא פנים, יכול לכל ת"ל אלך ולא לאומות העולם דלא מהני תשובה לבן נח, א"כ איך כתב רש"י שעשה את התיבה הרבה שנים אולי יחזרו בתשובה, כך הקשה בשו"ת גנוזי יוסף סימן י"ח, וכן בבית האוצר להגר"י ענגיל ח"א כלל ח' אות ד' ד"ה והנה, וכן בשו"ת התעוררות תשובה חו"מ סימן כ"ח.

איכא כמה תרוצים:

- א. הא דלא עוזר תשובה לגוי זה רק לאחר מתן תורה שהובר ישראל מעכו"ם, אבל לפני מתן תורה שלא הובר העכו"ם מישראל לגמרי לכן מהני תשובה אף בב"נ, כך תירץ בבית האוצר הנ"ל.
- אבל עדיין יש להקשות: מהא דמצינו בננוה שעשו תשובה וכתבי וירא ה' את מעשיהם, חזינו דמהני תשובה לנכרים אף אחר מתן תורה, כן הקשה במנחת חינוך סוף מצוה שס"ד, וכן הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות מאמר חקור הדין ח"ב פרק י"א.
- ב. הא דלא מהני תשובה לבן נח, היינו שלא נעשה נקי לגמרי ע"י התשובה רק העונש אינו מקבל, משא"כ ישראל נעשה לגמרי נקי ע"י התשובה, כך כתב בקובץ הערות על יבמות להגאון רבי אלחנן וסרמן אות רל"ב, וכן רבי צדק מלובלין בספרו תקנת השבים, וכבר קדמם ביסוד הנ"ל המבי"ט בשערי התשובה סימן ט"ו.
- ג. הא דלא מהני תשובה לב"נ היינו דלהם אין אתערותא דלעילא כדי לעשות תשובה, ולישראל יש אתערותא דלעילא לעשות תשובה, אבל אם חוזרים מעצמם ועושים תשובה מהני, כך שמעתי מכ"ק מוח האדמו"ר מצאנז שליט"א בדרשה לפני תקיעת שופר יום א' דראש השנה.
- ד. הטעם דבישראל מהני תשובה ולא בעכו"ם, הוא משום דישראל נקראו בנים למקום כדכתיב בנים אתם לה' אלהיכם, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, ומש"כ אומות העולם נקראו עבדים כדכתיב מלך אלהים על גוים, ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וה"מ בעבירות שבין אדם למקום, משא"כ בדור המבול וכן בנינוה, שעיקר גור דינם היה משום גול, דהוא עבירות שבין אדם לחבירו, לכן מהני תשובה אף בעכו"ם כך כתב הגאון רבי יוסף חזן זצ"ל רבה של ירושלים.

מדוע היה צריך נח לשלוח את היונה לראות אם נגמר המבול הרי היה יכול לשאול את עוג?

איתא בגמ' זבחים ק"ג ע"ב שעוג מלך הבשן עמד מחוץ לתיבה, ונעשה לו נס שנצטננו המים שבצידי התיבה ולא היה המים רותחים.

וכן איתא בפרקי דרבי אליעזר פרק כ"ג נמחו כל היקומים אשר על פני האדמה, שנאמר וימח את כל היקום, חוץ מנח שנאמר וישאר אך נח, וחוץ מעוג מלך הבשן שישב על עץ אחד מן הסולמות של תיבה, ונשבע לנח ולבניו שיהיה להם עבד עולם, מה עשה נח נקב חור אחד בתיבה והיה מושיט לו מזונו בכל יום ויום, ונשאר גם הוא, שנאמר רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים.

הנה בהגהות הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ג הוספות י"ד **הקשה** לפי דברי הפרקי דרבי אליעזר שעוג היה יושב על הסולמות התיבה מבחוץ, מפני מה לא שאל נח ממנו אם כלו המים, ובשלמא אם נראו ראשי ההרים יש לומר שלא היה רואה מרחוק כל כך כמו העופות שדרךן לשוט למרחוק למצוא מנוח להגלם, אבל על הבלא היה יכול לשאול ממנו.

ומתריץ: כיון שעוג היה חי כל כך זמן מן המבול אע"ג שהיה חום רותח, והיינו כמו שכתבו התוס' זבחים ק"ג ע"ב על הראם שמפני שכוחו חזק לא הזיק לו ההבלא א"כ ה"ה לעוג, א"כ לא היה ראייה ממנו אם נשתנה ההבלא לענין כל הבריות, דיכול להיות שיש הבלא חזק והוא אינו מרגיש את זה, יש להעיר על דבריו דהרי בגמ' אמרינו דנצטננו לו צידי התיבה.

וכן באבן ישראל להגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל בפרשתו מקשה קושיא זו, ומניחו בצ"ע.

נראה לתרץ: דלא רצה לסמוך על עוג שלא היה נאמן לו לכן לא שאלו ולא סמך עליו.

עוד אפשר לתרץ: דמיד שנגמר המבול הלך לו עוג משם לכן לא היה יכול לשאול לו, אבל נח לא סמך על סימן זה דאפשר שקרה לו משהו.

ובספר דף על דף זבחים ק"ג ע"ב מביא תרוץ שרצה להראות לעוג שאין בו צורך שלא ידמה בנפשו שמה שנשאר מהמבול כי אי אפשר מבלעדינו.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב ראובן קלפהולץ שליט"א
יו"ר מוסדות קאסוב וזינץ
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הנדיב הנכבד
הרב מנחם מנדל רייכמן שליט"א
בארא פארק
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
לידידי הגאון המפורסם רבי **אריה פינק שליט"א**
דומ"צ וראש כולל בעלזא בית שמש
לרגל שמחת נשואי בנו
הבה"ח **צבי דוד אלימלך** נ"ו עב"ג
בת הרב **שמעון פרסטר שליט"א**
יהא רעוא בזכות מעשיו הכבירים
ירווה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי **יהושע אלכסנדר משה עקשטיין שליט"א**
קרית בעלזא בית שמש
ר"מ בישיבת בעלזא ירושלים
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו
היניק וחכים כמר **ישעיה** נ"ו
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירווה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
לאחינו היקר
לן וגריס באורייתא תדירא
חריף ובקי טובא יראתו קודמת לחכמתו
הרה"ג רבי **חיים הירשמן שליט"א** בני בק
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו
היניק וחכים כמר **מאיר יעקב** נ"ו
יהא רעוא שיזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
המברכים משה וירושלם

גליון זה נודב
לעילוי נשמת זקנינו
הרב עזריאל בן הרב מנחם שוורץ ז"ל
נלב"ע ח' חשון ת.נ.צ.ב.ה.

נכרי שעובד קשה בשבת ואינו עושה אחד מהל"ט

מלאכות האם נחשב לגוי ששבת?

בפרשתן ח' כ"ב יום ולילה לא ישבותו.

איתא בגמ' סנהדרין נ"ח ע"ב אמר ריש לקיש עובד כוכבים ששבת חייב מיתה.

יש לחקור נכרי שעשה מלאכה בשבת ואינו מל"ט מלאכות כגון שנשא משא כבידה כל היום ברשות היחיד שאינו אסור בשבת האם עבר על האיסור של יום ולילה לא ישבותו.

הנה בשו"ת בנין ציון לבעל הערוך לנר סימן קכ"ו, וכן כתב בבית הוצר להגר"י ענגיל כלל א' ס"ק כ"ג ד"ה ועוד, וכן בספר המקנה כלל ח' פרט ו', ועיין בשו"ת מנחם משיב ח"א סימן ל"ד דף ק"ז כתב וז"ל ראיתי לחקור שידוע דענין מלאכת שבת אינו כענין מלאכה לפי הוראת השם מלאכה, שהרי האומן שהוציא מחטו בבגדו בשבת לרשות הרבים נקרא עושה מלאכה בשבת, ומי שנושא משא כבדה ברשות היחיד אפילו כל היום נקרא שובת בשבת דכן נמסר למשה בסיני, שרק מל"ט מלאכות שהיו במשכן צריך לשבות, א"כ יש לחקור נכרי שאסור לו לשבות איזה סוג מלאכה צריך לעשות כדי שלא יעבור על איסור זה.

ומסיק: נראה לפשוט כיון דל"ט מלאכות לא נמסרו רק בסיני, א"כ קודם מתן תורה היה נקרא שביתה ממלאכה לשבות מכל דבר טורח ויגיעה קצת וזה הפירוש יום ולילה לא ישבותו, שלא ישבותו לגמרי ממה שנקרא מלאכה כפי הלשון דהיינו שיש בו טורח ויגיעה, וזה לא נשתנה משנתנה תורה לישראל, ולכן נכרי ששבת מכל ל"ט מלאכות ונשא משא כבד ברשות היחיד לא עבר על יום ולילה לא ישבותו, וכן מי ששבת מכל יגיעה אף שהוציא תבלין או מחט לרשות הרבים, הגם שלענין שבת נקרא עושה מלאכה, מ"מ עבר על לאו של יום ולילה לא ישבותו, לפי זה מתורץ קושית האחרונים איך היה מותר לאברהם לשמור שבת הא עכו"ם ששבת חייב מיתה, לפי זה אתי שפיר דעשה מלאכה שאינו מל"ט מלאכות כגון שנשא משא כבד ברשות היחיד, א"כ לענין שבת זה לא איסור, וכן על האיסור של גוי ששבת לא עבר כיון דלא שבת, וכן כתב בספר המקנה כלל ח' פרט ו' דלפי יסוד הנ"ל מתורץ הקושיא איך אברהם שמר את השבת.

יש להקשות: לפי יסוד הנ"ל קשה קושית התוס' בסנהדרין דהקשו על הא דאמרין התם בגמ' כל פרשה שנאמרה ולא נשנית, לישראל נאמרה ולא לב"נ, א"כ שיהא האיסור של יום ולילה לא ישבותו על ישראל, ותרצו שאני הכא דיש מצוה של שבת, אבל לפי יסוד הנ"ל עדיין קושיא במקומה עומד דאכתי יכול לעשות מלאכת יגיעה שאינה מל"ט מלאכות, ועל יום ולילה לא יעבור ועל איסור שבת נמי לא יעבור, ק' הקשה בבנין ציון הנ"ל.

ותירץ: כיון שצוה התורה לשבות זכר ליציאת מצרים שנחו מעבדות וכן זכר לבריאת העולם, ודאי אין סברא שהטיל הקב"ה על ישראל לעשות מלאכת יגיעה דא"כ אין זכר לדברים האלה.

אבל מדברי החתם סופר יומא כ"ח ע"ב ב' שתירץ את הקושיא איך אברהם אבינו שמר שבת הרי נכרי ששבת חייב מיתה, ותירץ שאברהם אבינו הניח ערויבין תחומין בכל ערב שבת סוף אלפים אמה, והותר לו ללכת חוץ לאלפים אמה, א"כ מ"מ אם היה לו דין בן נח הרי חלל שבת שיצא חוץ לתחום ולא שבת שהרי בבן נח לא מהני עירוב, ואם היה לו דין ישראל הרי הניח ערויבין תחומין ולא חילל שבת, משמע דסבירא להו שנכרי כדי שלא יעבור על איסור של יום ולילה לא ישבותו, צריך לעשות מלאכה שהוא לגבי איסורי שבת ולא מלאכה פיזית, עיין בספר מעדני אשר פרשת נח שנה תשס"ו, עוד הרבה תרוצים איך שמר אברהם את התורה.

מי ששומר שבת ביום שישי או במוצאי שבת

האם עובר על כל תוספי?

איתא בגמ' סנהדרין נ"ח ע"ב דנכרי ששבת חייב מיתה, ואפילו אם שבת בשני בשבת חייב מיתה.

יש להקשות: מדוע נקט הגמ' אפילו בשני בשבת ולא נקט אפילו ביום ראשון, ק' הקשה בפנים יפות בפרשתן, וכן בחתם סופר בפרשתן, וכן בהגהות עיני שמואל סנהדרין נ"ח ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. אחד בשבת אינו רבותא כל כך, דבאחד בשבת עדיין יש שבת במקומות מן העולם עד עובר רוב היום שסבב הגלגל את כל העולם, אבל בשני בשבת אין שום מקום שיהיה בו שבת ואפ"ה אם שבת חייב מיתה, ק' תירץ בחתם סופר בפרשתן.

ב. באחד בשבת גם ישראל הקובע מועד לשם שביתה עובר על כל תוספי יום על יום השביעי, אין רבותא שיהא גם בן נח חייב מיתה, אבל בשני בשבת ליכא בישראל כל תוספי כיון שכבר הפסיק יום אחד בין שבת, לשני בשבת, ק' תירץ החתם סופר בפרשתן.

וכן כתב בשו"ת שבילי דוד אור"ח סימן תרנ"א ס"ק ד' דלכן נקט הגמ' שני בשבת דאילו ביום הראשון גם בישראל איכא איסורא משום כל תוספי.

אבל בשו"ת מחנה חיים אור"ח חלק ג' סימן מ"ד **חולק על זה** וז"ל אבל מי שמוסיף לעשות שבת שני ימים ליכא כל תוספי, דבשבת הוא לשבות ביום ששבת הקב"ה ששת ימים עשה מלאכה ובשביעי נח, ואף אפשר לעשות עוד יום שהיה עושה הקב"ה הבריאה להיות יום שבת על כי שבת הקב"ה ממלאכתו, ומי שמוסיף לעשות שבת ביום שישי יש עוד סברא לומר שאין כל תוספי, משום דכל תוספי שייך רק כשהגיע זמן חיובא, אבל לא קודם.

ועיין בספר הנפלא שו"ת מגדנות אליהו חלק א' סימן פ"ו להגאון האדיר רבי אלטר אליהו רובנשטיין זצ"ל רבה של אנטווערפן הביא קושיא נפלאה על הא דאיתא בש"ע אור"ח סימן רס"א דיש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקודש, דמשמע מהש"ע דלדעה השניה אין צריך, אבל אם רוצה יכול להוסיף, וקשה הא עובר על כל תוספי, ומתורץ לפי המחנה חיים הנ"ל דבקודם ליכא כל תוספי.

ג. נראה דהנה הקשו המפורשים על מה שאמרו חז"ל קדושי פ"ב ע"א, יומא כ"ח ע"ב קיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה, וכי איך שמר שבת שלא נצטווה עליו, ודחה לאו דיום ולילה לא ישבותו שנצטווה עליו מימי נח, עיין בספרי מעדני אשר שנת תשס"ה פרשת נח שתרצתי בשבעה אופנים ונראה דלא קשה כי קודם מתן תורה היה הלילה נמשך אחר היום, עד שאמר לו הקב"ה מערב עד ערב תשבתו שבתכם, וכן הוא אומר בפרשתן יום ולילה לא ישבותו, היינו שלא ישבותו יום ואח"כ לילה, ואינו חייב מיתה אלא אם שבת עד סוף הלילה, אבל אם עשה מלאכה בסוף הלילה לא עבר על הלאו של יום ולילה לא ישבותו, שהוא שביתת כל היום וכל הלילה שלאחריו, אבל שמירת שבת של אברהם אבינו, היה כמו שיהיה אחר מתן תורה דהיינו שהיום הולך אחר הלילה, נמצא קיים שתיהם שעשה מלאכה בשישי ביום ועשה מלאכה במוצאי שבת, הרי שלא שבת יום ולילה, וכן הוא לדורות בבני נח אינם חייבים כששבת באחד בשבת, אלא שאם שבת בלילה שלאחריו עד גמר הלילה, וכיון שעיקר החיוב הוא בגמר הלילה והוא אצלנו שני בשבת היינו דאמרין בגמ' אפילו שני בשבת, כוונתו באמת על יום אחד, אלא קמ"ל שעיקר החיוב הוא בלילה שלאחריו שהוא אצלנו שני בשבת, ק' תירץ בפנים יפות בפרשתן.

איתא בגמ' שבועות ל"ז עמוד א' אמר רבי אלעזר דזה שבועה שלא יהיה עוד מבול דכתיב ישעיהו ו' ד' כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי.

יש לחקור האם רק על מבול של מים נשבע הקב"ה אבל השחתה ע"י דבר אחר כן יביא הקב"ה על כל העולם או דילמא שום השחתה לא יבא על כל העולם.

הנה בשו"ת בנין ציון החדשות סימן קמ"ה לבעל הערוך לנר **נשאל** על מה שכתב הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ב' אדם שעונותיו מרובין וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובים מזכותיהם מיד הן נשחתין שנאמר וירא ד' כי רבה רעת האדם וכו' דלכאורה קשה ראית הרמב"ם מהמקרא דכתיב וירא ד' כי וכו' הא אותה אמירה היתה קודם המבול אבל לאחר המבול הרי מקרא מפורש בפרשת נח לא אוסיף עוד לקלל את האדמה וכו' ולא אוסיף עוד להכות את כל חי וכו' ואיך אפשר שכל העולם נשחתין גם אם עונותיהם מרובים ח"ו בשלמא הראיה שהביא מסדום ועמורה שפיר שמוסב על מדינה אחת אבל על הארץ כולה אין רא"י ממקרא של קודם המבול.

ותירץ הבנין ציון: דשבועת הקב"ה אחר המבול לא היתה רק שלא להכות כל חי במים כדכתיב כי מי נח זאת לי אבל שלא יאבד הקב"ה העולם ע"י חטא בדבר אחר חוץ מן המים, לא היה בכלל שבועה.

ומביא ראיה לזה: שהרי אצל מתן תורה אלמלא לא קבלו ישראל התורה היה מחזיר העולם לתוהו ובוהו כדאמרין בגמ' ע"ג ג' ע"א אף שכבר נשבע הקב"ה שלא לשחת העולם בלא שום תנאי, מזה ראיה דרק השחתה ע"י מים היה השבועה, אבל השחתת כל העולם ע"י שאר מילי לא היה בכלל הגזירה, ולכן צדקו דברי הרמב"ם.

אבל הקשו לו מגמ' מפורשת דמשמע ששום השחתה על כל העולם לא יהיה: דאיתא בגמ' זבחים קט"ז ע"א ע"א שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן וכו' נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו, שמה מבול בא לעולם אמר להם כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם, אמרו לו מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא, אמר להן כבר נשבע שאינו משחית כל בשר, ומה קול ההמון הזה ששמענו, אמר להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו וכו' חזינו להדיא דשום השחתה לא יביא א"כ חזר הקושיא על הרמב"ם, ד הקשו לו בשו"ת בנין ציון סימן קמ"ו.

וכותב השואל דהא דאיתא בגמ' סוטה י"א שאמרו מצרים נדין אותם במים ולא בדבר אחר שכבר נשבע הקב"ה שאין מביא מבול לעולם, דמשמע אבל של דבר אחר מביא, **יש לתרץ** שהמצרים טעו כן, אבל האמת אינו כן כמו שטעו שאפילו על מדינה אחת אינו מביא.

ותירץ לו הבנין ציון: שמגמרא דסוטה עכ"פ מוכח כדברי, א"כ אפילו לו יהי סתירה מסוגיא דזבחים י"ל דהרמב"ם פסק כסוגיא דסוטה רק שהוספתי עוד שהרי גם מסוגיא דע"ז שהבאתי דמעשה בראשית ה' תלוי ועומד עד מ"ת יש רא"י לזה ולכן אפילו נאמר דמסוטה אין ראיה שהמצרים טעו בכך, מכ"מ הרי יש ראיה מהא דע"ז וא"כ אדרבא נאמר שבלעם טעה.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן א. הבנת פשוטו של מקרא. בתחילת הפרשה, אַלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֵרְתָיו, צַ"ב שתיבת איש מיותרת, והיה יכול לכתוב אלה תולדות נח, נח צדיק וגו'.

ב המקור שנח למד תורה. (ז-ז) מכל הַהֶהֱמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַהֶהֱמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ: כתב רש"י למדנו שנח למד תורה, והוא מגמ' עירובין י"ח ע"ב, ויש לעיין לכאורה מהי הראיה מכאן שלמד נח תורה ואולי נתן לו הקב"ה סימנים בבהמות מה טמא ומה טהור ולא היה צריך ללמוד בשביל זה את התורה.

ג. יום ולילה במבול. (ז) וַתִּנְחַח הַתֶּבֶה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הַיָּם אַרְבָּט: צ"ע למ"ד בבראשית רבה (פרשת נח) א"ר יוחנן לא שמשו מזלות כל י"ב חדש, א"כ מהו בחודש השביעי הרי לא היה ירח וממילא לא היה זמנים, וכן קשה על כל הזמנים המופיעים בפרשה.

ד. הציווי על פריה ורביה. (ט-א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ: ובפסוק (ז) וְאִתְּם פְּרוּ וּרְבוּ שָׂרְצוּ בְּאָרֶץ וּרְבוּ בה: ופרש"י אחד לברכה וא' לציוי. וצ"ב למה הוצרך לציווי נוסף הרי כבר אדם הראשון נצטווה על כך, בפרשת בראשית (א-כח) וַיְבָרֶךְ אֱתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ

ה. התקנה ליצר הרע. בפסוק כי יצר לב האדם רע מנעוריו, הנה ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ברא לו תורה תבלין כך מבואר בבא בתרא ט"ז ע"א, וכן תנא דבי ר' ישמעאל בני אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח אם ברזל הוא מתפוצץ קידושין ל' ע"ב. אבל בגמ' ברכות ה' א"ר לוי בר חמא אמר ר"ש לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו' אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה, ולכאורה מאמרי חז"ל אלו סותרים זה את זה דבקדושין ובגמ' ב"ב איתא דהעצה להנצל מיצר הרע היא ע"י לימוד התורה, ואילו בגמ' ברכות איתא דאין בתורה די בכדי להנצל מיצר הרע אלא יזכיר לו יום המיתה וצ"ב.

ו. גוי ששלח שליח להרוג. שופך דם האדם באדם דמו ישפך ט, ובמד"ר ס"פ ל"ד אר"ח כולם כהלכות בני נח בעד א' בדין א' וכו' ע"י שליח עוברים. ומבואר דב"נ שהרג ע"י שליח נהרג עליו. וע"י תומים סל"ב, וצ"ע דאף דקיי"ל בב"מ י ועוד, דאין דין אין שליח לדבר עבירה אצל ב"נ אבל מ"מ הרי ב"נ נתמעט מפרשת שליחות בכלל דאין שליחות לעו"כ, ואמאי נהרג המשלח ואיך חייב הגוי שהרג ע"י שליחו.

ז. רע מנעוריו איזה גיל זה? כי יצר לב האדם רע מנעוריו, מאיזה גיל זה נקרא נעוריו משנולד ממש או רק קצת שמתחיל להיות גדול כב' שנים או פחות מה השיעור.

ח. חידה. מה המשותף בין יעקב אבינו ע"ה, ליוסף בנו, ולמשה רבנו, ולנח.

ט. חידה. מהיכן יש מקור שגר חייב לכבד את אביו הגוי.

י. חידה. האם נח קיים את התורה, ואם קיים איך שתה ערלה.

כללי השתתפות במדור משיב כהלכה

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0573154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעוד"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח כסלו

מכתבים למערכת

איך אמר אדם להקב"ה שאע"פ שאכל מעץ הדעת יאכל עוד איזה היתר היה לו לעבור את ציונו ה'

מה שהקשטתם בשם אחרונים על הא דאיתא במדרש על הפסוק ויאמר האשה אשר נאת עמדי היה נבנה לי מן העץ ואוכל, א"ר אבא בר כהנא ואכלתי אין כתב כאן, אלא וואוכל, אכלתי ואוכל, דיש להקשות איך אמר אדם כן שיעבור על ציונו הקב"ה, ותרצתם בכמה אופנים, ובאחד מהתרוצים הבאתם בשם ידי משה על המדרש שאכל רק חצי שיעור, לכן לא היה איסור, וזה מה שאמר אכלתי חצי שיעור, לכן אוכל עוד, והקשטת על זה הר"ק קמ"ל חצוי שיעור אסור מן התורה, והנחתם בצ"ע.

הגאון יצחק מוטצען שליט"א ולינאנסבות מה"ס הנפלא האול משע

הנה אעתיק לכם מה שאמרתי בליל א' דסוכות שנת תשס"ה דבמגן האלף א"ר"ה סימן תס"ו סק"א כתב דפלוגות ר"ח ו"ל אי ח"ש אסור מה"ת או לא לטעמיהו אזלי, לפ"מ דאמרין בגמ' ה"ליו ק"ג; אבל חצוי שיעור והקניא וחזר וקניא וכו', דר"ח ס"ל דחייב מפני שנהנה גרונו בכזית, ור"ל ס"ל דפטר משום דבעינן הנאת מעיים, וע"כ לר"ח ח"ש אסור משום דחזי לאיציטרוף, היינו כיון שאפשר להח"ש עצמו להעשות שיעור שלם אם יקאנו ויחזור ויאכלנו ע"כ חשוב הוא ואסור מה"ת, משא"כ ר"ל לטעמיה דס"ל דבעינן הנאת מעיים, א"כ לא שייך להחצי שיעור להעשות שיעור שלם, ולכן ס"ל דחצוי שיעור מותר מה"ת ע"כ, וכן בספר עין פנים לתורה אות' י' ולפ"ז א"ל דחצי לאיציטרוף היינו דאפשר להח"ש עצמו להעשות שיעור שלם אם יקאנו ויחזור ויאכלנו ע"כ חשוב הוא ואסור מה"ת, זה ל"ש לומר גבי אכילת קדשים, לפ"מ דאיתא בגמ' יומא פ"א בזר שבלע שזפין של תרומה והקניא ואכלן אחר, ועיין שם בתוס' ישנים ר"ה ז' שנתחלה התרומה באכילת הראשון ונפקא ליה מתורת תרומה דכבר נתחלה מגרונו ע"ש, ועיין בספר עין פנים לתורה אות' א' דדן חילול ה"ל נראה דשייך גם בקדשים, ולפ"ז ל"ל דאכילת תרומה וקדשים אמרינן דח"ש מותר, ולפימ"ש המפרשים דעץ הדעת היה לו דין הקדש, ולפ"ז ל"ל דלא טמא אדה"ר כיון שאכל רק ח"ש, ור"ל זוהו מה שאדם הראשון אמר להקב"ה, אכלתי, אמת שאכלתי אבל מה שאכלתי היה רק ח"ש, וכאן ליכא איסור בח"ש, כיון דכל איסור דח"ש הוא כיון שאפשר להח"ש עצמו להעשות שיעור שלם אם יקאנו ויחזור ויאכלנו ע"כ חשוב הוא ואסור מה"ת, משא"כ כאן "ואוכל" דאם לא רוצה לאכלו עוד הפעם ליכא איסור, דכבר נתחלה באכילת הראשונה, ולא שייך כאן הסברא דחצי לאיציטרוף.

הגאון יוסף חי סימן טוב שליט"א ירושלים מה"ס 'כנס יוסף' ו"ר"מ בשיבת פאר השלם

מצאתי ברד"ק ובג"א שפירשו שמלבד נצטווה אדם הראשון שלא לאכול מעץ הדעת, נצטווה לאכול משאר אילני עץ הדעת, כמו שנא' ויצו ה' אלוקים על האדם לאמור מכל עץ הגן אכול תאכל ואלא היה זה דין שרת אלא חיוב, ועל זה האלו הקב"ה לאדם הראשון למה אכל מעץ הדעת וגם למה לא אכל משאר אילנות, ועל זה השיב אדם הראשון, שאכל מעץ הדעת, ובכוונתו לאכול משאר אילנות לקיים ציונו זה, ולא היתה כוונתו כלל שיאכל עוד מעץ הדעת.

מדוע צריך לעשות זכר לסוכות שעשו למ"ד סוכות ממש היה הרי זה לא היה נס

מה שהקשטתם על הא דכתוב כתוב פרשת אמור כ"ג מ"ב בסוכות תשבועי ימים וגו' למען ידעו דורותיכם כי סוכות הושבת את בני ישראל, דיש להקשות לשיטה סוכה כ"ח ע"ב וכו' דהשוה דסביא ליה מהסוכות שאנו עושים לה זכר זה הסוכות שבנו ישראל בצאתם ממצרים, מה שייך לעשות זכר לזה, הרי לא היה איזה נס בזה ומה שייך לעשות זכר לזה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג דוד גולדברג שליט"א בית שמש כולל ויוניץ

נראה לציון דבספר שפתי צדיק הקשה נמי כן, ויתריך הדנס היה שהם קבעו את הסוכה במקום אחד, והקב"ה הביא את זה איתם בכל מקום.

האם נשים של הגויים נמי מצויות בשבת מצוות בני נח

מה שדנתם בשם הפוסקים האם נשים של עכו"ם מצויות בשבע מצוות בני נח או דילמא אינה חייבת דדוקא בישראל אמרינן בכמה דוכתין קדושין ל"ה ע"ג סוכה כ"ח ע"ב וכו' דהשוה הכתוב אשה לאיש כלל ועושים שבתורה ולפינן מקרא, אבל בנשים של עכו"ם דליכא קרא שמה אינה חייבת, והבאתם הרבה פוסקים שחייבות.

הגאון רבי דוד לייסנין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

מה שהקשטתם בשם הראשונים לשיטות שהנשים של בני נח אינם מצויות על שבע מצוות, מדוע נענשה חוה שאכלה מעץ הדעת הרי רק אדם נצטווה כמו שכתוב ויצו ה' על האדם לאמור וגו' מעץ הדעת לא תאכל, והבאתם תרוץ בשם המרי"א דכיון דכתוב לאמר הכוונה לאשתו, נראה להעיר דמב"ן פרשת ורא' על הפסוק שם בפק' ו' וידבר ה' אל משה לאמר כתב וז"ל אמרו המפרשים ר"ק ספר השרשים שרש אמר כי מלת "לאמר" בכל התורה לאמר לישראל, ומקשה על זה ומביא הרבה ראיות שלאמר אינו יכול להיות לומר דוקא לאחריים אלא הכוונה כי מלת "לאמר" להורות על ביור הענין בכל מקום, וידבר ה' אל משה באמירה גמורה, לא אמירה מסופקת, ולא ברמז דבר, ולכן יתמיה זה בכל התורה.

הרה"ג חיים הירשמן שליט"א א"כ לא קשה מידי קושיותינו,

נראה להעיר, הרבה דסתב מההרש"א יבמות מ"ז ע"ג א' שהקשה על זה שנעמי אמרה לרות כשבאה להתגיר "אסיר לך עבודת כוכבים" דלאורה קשה שהרי גם לפני נח אסור עבודת כוכבים, שהרי זה אחד מ' מצוות עד כאן קשיית מההרש"א, הרי מבויר דבריו שגם נשים מצויות בשבע מצוות בני נח, דאת"ל דנשים פטורות, א"כ לא קשה מידי קושיותינו, שהרי לישראל אסור עבודת כוכבים אפילו לנשים, ושפיר אמרה לה אסיר לך עבודת כוכבים.

הרה"ג חיים הירשמן שליט"א בני ברק

נראה להעיר, הרבה דסתב מההרש"א יבמות מ"ז ע"ג א' שהקשה על זה שנעמי אמרה לרות כשבאה להתגיר "אסיר לך עבודת כוכבים" דלאורה קשה שהרי גם לפני נח אסור עבודת כוכבים, שהרי זה אחד מ' מצוות עד כאן קשיית מההרש"א, הרי מבויר דבריו שגם נשים מצויות בשבע מצוות בני נח, דאת"ל דנשים פטורות, א"כ לא קשה מידי קושיותינו, שהרי לישראל אסור עבודת כוכבים אפילו לנשים, ושפיר אמרה לה אסיר לך עבודת כוכבים.

באיזה גול נעשה גוי בר מצוה לגבי השבע מצוות שבני נח חייבים לקיים

מה שהבאתם בשם שו"ת חתם סופר יו"ד סימן קפ"ד, וכן ש"ז שגוי אינו נעשה בר מצוה לגבי השבע מצוות שחייב בהם בגיל י"ג כיון שלא ניתנו שיעורין לבני נח, וגיל בר מצוה היא בכלל שיעורין, אלא מתחייב ממתי שנעשה בר דעת.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת

מה שהבאתם בשם המנחת חינוך מצוה ק"צ שהקשה על החתם סופר מהא דאמרין בגמ' ט"ו ט"ז לרחמ"מ ד כמו שבישראל איכא דין מופלא הסמוך לאיש, דהיינו שיכול לנדור שנה לפני הבר מצוה, א"כ ה"ה לנכרי, ולפי שיטת הנ"ל דב"נ מתחייב במצות כשמגיע לכלל דעת, א"כ איך שייך לרבות נכרי ששנה לפני שמקבל את הדעת נמי מתחייב, וכי מי יודע מתי הנכרי מקבל דעת, ותרצתם, נראה לתרוץ בעוד שני אופנים האחד דעיינן בגמ' ג"סין ג"ט ע"מ א' דקטן שהוא חורף בא לכלל דעת בגיל שש שנים ואם אינו חורף אז הוא לכלל דעת כבן שבע שנים, וכן נפסק בה"מ סימן ר"ה ס"ק א' וא"כ אם רואים בהילול שהוא חורף אז יודעין דבא לכלל דעת כשהוא בן שש שנים ושנה לפני זה הוא מופלא הסמוך לאיש, ואם אינו חורף אז נעשה בר דעת בשבע שנים ושנה לפני זה הוא מופלא הסמוך לאיש השני דיש נפק"מ אם נדר לפני שנעשה בר דעת ואח"כ תוך שנה לנדור רואין שנעשה בר דעת אז צריך אז כשנעשה בר דעת לקיים מה שנדר שנה לפני שנעשה בר דעת.

הרה"ג מרדכי קוט שליט"א בני ברק

נראה להעיר, הסבר נפלא ששמעתי בשם בעל ההורות נתן מדוע גוי נעשה בר מצוה מכשהגיע לכלל דעת ויהי לו, משום דהחויב של ז' מצוות בני נח הם מצוות שכליות ומיון שהגיע לכלל דעת הרי הוא מחייב בן, משא"כ ישראל שהתו"ל מצות הם כולם מצוות ה' חוקים ומשפטים, א"כ שיעורין בזה נמי הלכה למשה מסיני והוא מגיל שנעשה גדול מן התורה.

הרה"ג אפרים נוסביום שליט"א קרית גת

נראה להעיר דיש לחקור האם יש מצוות חינוך לחנך גוי שישמור את השבע מצוות בני נח, ראיתי בספר עטרת זהב שמביא את הרש"י בפרשת וירא אל הנער זה ישמעאל לחנכו במצוות ישלם למען יצא מצרים וכן בני נח כי אם לא למה לאברהם אבינו לחנך את ישמעאל במצות.

הרה"ג ארי הרצנברג שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דיש שיטת תוס' והו"ו ל"ג ב"ה אה"ה שחולק על שיטת הרמב"ם לגבי כזית וסובר שיש שיעור של כזית אצל בני נח כמו שיש אצל ישראל, ולכן בפשטות תוס' שם שחולק על הרמב"ם בפ"מ ס' ו' ויטבור שבן נח נעשה גדול בגיל 13 כמו אצל ישראל.

איזה שמחה מיוחדת היה בזיווג הראשון שמברכים שכל זיווג יהיה כמו זיווג זה

אחד הברכות שמברכים בשבע ברכות, שמח תשמח רעים האהובים כשמדבר יצחק בגן עדן מקדם, ש'להקשות: איזה שמחה מיוחדת היה בגן עדן בזיווג הראשון, שאנו אומרים שהשמחה יהיה כמו בגן עדן, ותרצתם בשלשה אופנים נפלאים.

הרה"ג אברהם הבר שליט"א סילבר ספרים

שמעתי דיש לבאר כמו שהיו בעולם לבד בלי אנשים אחרים להפריע אותם כן יהא הזוג הזה בלי צרות מבחוץ והפרעות.

הרה"ג מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקווד מחבר ספר "אוצרת חיים" על מסכת ברכות

נראה לציון תירוץ נפלא ששמעתי בדאדם וחווה היה השמחה בשלימות במה שידעו שזיווג זה הוא בריא שיהיה שיהיה לא היה אחר, ובהו אנו מברכים חתן כלה שיהיה להם השמחה בשלימות כאדם וחווה שידעו שהיו זיווגם.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א נדונו

נראה לומר דהוונתם שאדם היה לבד בג'ע וראה שלכל מין ומין יש זוג ולו אין לו כמו שמבואר ברש"י פ'ב פסוק כ' והרגיש שלא טוב היות לבדו, ואז כשאדם קיבל בן זוגו היה לו שמחה גדולה, משא"כ עכשיו בדרך כלל בני אדם אינם לבד, אלא יש להם במ משפחה וחברים, ויתכן שלא ירגישו ל"כ הצורך ליקח בן זוג, וע"ז אנו מברכים חתן וכלה, שלא היו לבד בעולם, שיהיה להם אותה שמחה שהיה לאדם הראשון שהיה לבד בעולם כשקבל בן זוג.

מי שנפלו בגדיו במים בחול המועד

האם יש לו איסור לתלותם לייבשם משום חשד מראית עין

מה שחקרתם בה"מ דקמ"ל סימן ש"א מי שנשרו כליו בשבת במים לא יטעם לנגבם, מפני מראית העין, שלא יחשדוהו ששכנס בשבת, ואפילו בדרי חדרים, שאין שם רואים, אסור, דיש לחקור האם בחול המועד דקמ"ל סימן תקל"ד שאסור לכבס במועד נמי יש איסור לתלותם דיש נמי מראית העין שישאמרו שכבסו בחול המועד או דילמא בחול המועד ליכא איסורא כיון דבחול המועד יש אופנים שמותר לכבס אולי יתלו את זה שיכבס בהיתר.

הגאון שלמה לאבל שליט"א ירושלים

הנה מר"ח זצ"ל דן בזה בפרו מגדנות אלוהו ח"י ס' קל"ה. מהא דסימן תקל"ד ס'ג ובמש"ב שם ס"ק ה' שאסור להביא כלים מבית האומן בפרהסי' אפי' לצורך המועד משום מראית עין, דאפילו שהוא לצורך המועד מ"מ אינו מוכח שהוא לצורך חוה"ה, והביא הא דמנימין ודברי המאירי, ולגבי כיוסוב כתב הרמ"א סי' תקל"ד דמותר לכבס בפרהסי' כשרוחץ על גב הנהר, משום דמתכבס יותר יפה על גב הנהר אבל אם אינו כובס על גב נהר, לא יכבס רק בצנעה ולא בפרהסיא, והמ"א שם נקט דאסור בכה"ג בפרהסיא דאין הכל יודעים שהיה במדינת הים וכו', וה"ה בנ"ד, ומסקנתו דהרי כתב המש"ב סי' תקל"ד ס'ק' ש' שכמה אחרונים מסכימים לדעת הרמ"א דכיון שמתכבס יפה יותר ע"ג הנהר והוא לצורך המועד לא החמירו חכמים, משום מראית עין ומותר לכבס ע"ג הנהר, וא"כ גם ב"ד אפי' אם נאמר שיש איסור שטיפוח גוף בחוה"מ, מ"מ מכיון שע"ג החבל ובשמש מתייבש מהר וטוב יותר, מותר לטווחם לצורך המועד. איש אם יש לו מכונת יבשו ורוצה לטווח בשמש מטעמי חסכון וכדו', אז כדאי להנמע מכ'.

גליון זה נודב ע"י ידידניו

הרה"ג שמואל לוי שליט"א בית שמש

ר"מ בשיבת בעלזא י"ם

לרגל שמחת הולדת בנו למז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות

ירוהו נחת מכל יוצ"ח

גליון זה נודב ע"י ידידניו

הרב שלמה אהרן שטינגליץ שליט"א בני ברק

י"ר חברה קדישא נתניה

לרגל י"ד רבא של הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל

ראש ישיבת חכמי לובלין ומייסד "דף היומי"

יהא רעוא שבזכות זיכרי רבבות

ירוהו נחת מכל יוצ"ח

תגובות אפשר לשלוח עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

רח' הכלת מרכז 4/15 רמת בית שמש

פקס: 077-4448278

מייל: LEVIBER@GMAIL.COM

לביורים בכל ענייני המערכה, בטל: 053-3166560